



ADSS Cymru

Yn arwain Gwasanaethau
Cymdeithasol yng Nghymru

Leading Social Services in Wales

Cymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol (ADSS) Cymru
Cael gwared ar Elw wrth Ofalu am Blant sy'n Derbyn Gofal
Cyfraniad i'r Aseiad Effaith Rheoleiddiol
Mawrth 2024

Cynnwys

Cyflwyniad	4
Methodoleg yr AERh	4
Y Cyd-destun	6
Astudiaeth Marchnad ar Ofal Cymdeithasol Plant	7
Manteision Anfanteision Risgiau	8
Manteision	Error! Bookmark not defined.
Anfanteision	8
Risgiau	8
Asesu'r Gystadleuaeth	10
Tybiaethau	12
Tabl 1 - Sut y cyfrifwyd y costau ar gyfer Opsiwn 1	Error! Bookmark not defined.
Tabl 2 - Sut y cyfrifwyd y costau ar gyfer trawsnewid.....	13
Tabl 3 – Sut y cyfrifwyd costau'r dyfodol.....	13
Opsiwn 2: y sefyllfa yn y dyfodol a chost y polisi dileu	Error! Bookmark not defined.
Data gwaelodlin	21
Gwariant gwasanaethau cymdeithasol	21
Tabl 4 - Gwariant Cenedlaethol ar Ofal Preswyl i Blant (£ mil)	Error! Bookmark not defined.
Tabl 5 - Gwariant Cenedlaethol ar Wasanaethau Maethu (£ mil).....	Error! Bookmark not defined.
Tabl 6 - Gwariant Cenedlaethol ar Wasanaethau Gofal Preswyl a Maethu (£ mil) ..	Error! Bookmark not defined.
not defined.	
Elw	21
Math o leoliad	23
Tabl 7 - Plant mewn gofal mewn lleoliadau maethu a phreswyl yn Lloegr (2021), a Chymru (2021).....	23
Tabl 8 - Plant mewn gofal mewn lleoliadau preswyl yn ôl y math o ddarparwr yng Nghymru.....	23
Tabl 9 - Plant mewn gofal mewn gofal maeth yn ôl y math o ddarparwr	24
Trawsnewid	24
Tabl 10 - Senario Trawsnewid.....	24
Tabl 11 - Senarios Trawsnewid wedi eu cymhwyso at ddsbarthiad lleoliadau maethu ar hyn o bryd yn ôl y math o ddarparwr.....	24
Tabl 12 - Senarios Trawsnewid wedi eu cymhwyso at ddsbarthiad lleoliadau maethu ar hyn o bryd yn ôl y math o ddarparwr.....	25
Gwelyau sydd eu hangen i ateb y galw	25
Tabl 13 – Amrywio cost datblygu digon o gartrefi ar gyfer y senarios gwahanol.	25
Opsiwn 1	26
Tabl 14 - Costau Opsiwn 1.	26
Tabl 15 - Costau Opsiwn 1 gyda thwf parhaus yn y lleoliadau preswyl cost alldro wedi'i gymhwyso.	27
Opsiwn 2 Senario A	28

Tabl 16 - Costau Trawsnewid Opsiwn 2, Senario A	28
Tabl 17 – Buddsoddiad Opsiwn 2, Senario A	29
Tabl 18 - Newid yn yr alldro Opsiwn 2, Senario A.....	29
Tabl 19 - Gwerth asedau gweddilliol Opsiwn 2, Senario A.....	29
Tabl 20 - Cymhariaeth rhwng Opsiwn 1 ac Opsiwn 2 (Senario A)	30
Tabl 21 - Elw a gollwyd gan ddarparwyr er-elw.....	31
Tabl 22 - Costau Trawsnewid Opsiwn 2 Senario B	32
Tabl 23 – Buddsoddiad Opsiwn 2, Senario B	Error! Bookmark not defined.
Tabl 24 - Newid yn yr alldro Opsiwn 2, Senario B.....	33
Tabl 25 - Gwerth asedau gweddilliol Opsiwn 2, Senario B.....	33
Tabl 26 - Cymhariaeth rhwng Opsiwn 1 ac Opsiwn 2, Senario B, gan gynnwys costau trawsnewid	Error! Bookmark not defined.
Tabl 27 - Elw a gollwyd gan ddarparwyr er-elw, Opsiwn 2 Senario B.....	34
Opsiwn 2 Senario C.....	35
Tabl 28 - Costau Trawsnewid Opsiwn 2, Senario C	Error! Bookmark not defined.
Tabl 29 – Buddsoddiad Opsiwn 2, Senario C.....	Error! Bookmark not defined.
Tabl 30 - Newid yn yr alldro Opsiwn 2, Senario C	36
Tabl 31 - Gwerth asedau gweddilliol Opsiwn 2, Senario C.....	36
Tabl 32 - Cymhariaeth rhwng Opsiwn 1 ac Opsiwn 2, Senario C.....	Error! Bookmark not defined.
Tabl 33 – Cymhariaeth rhwng Opsiwn 1 ac Opsiwn 2 Senario C, gan gynnwys costau trawsnewid	Error! Bookmark not defined.
Tabl 34 - Elw a gollwyd gan ddarparwyr er-elw, Opsiwn 2 Senario C	37

Cyflwyniad

Mae Rheolau Sefydlog y Senedd yn gofyn am Femorandwm Esboniadol i gyd-fynd â Biliau'r Senedd. Mae hyn yn cynnwys Asesiad Effaith Rheoleiddiol sy'n archwilio gwerth am arian, yn dangos manteision yr hyn y mae'r llywodraeth yn ei gynnig, ac yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

I gefnogi'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol gofynnodd Llywodraeth Cymru i ADSS Cymru helpu i ddarparu asesiad o'r costau/cynilion a'r manteision/anfanteision a fyddai'n codi yn ganlyniad uniongyrchol i'r Bil i ddileu elw mewn gofal cymdeithasol i blant.

Gofynnwyd i'r asesiad penodedig rychwantu'r cyfnod o 2025-6 i 2034-5, gan ddefnyddio 2022-23 fel y flwyddyn sylfaen prisiau ar gyfer yr holl gostau a'r manteision trwy gydol y dadansoddiad¹. Gofynnwyd i ADSS Cymru fesur yr effaith ar ddarparwyr y sector preifat a'r trydydd sector (gan gynnwys sefydliadau o wahanol feintiau, fel mentrau bach a chanolig a busnesau mwy) ac a fyddai sgil-effaith ai peidio ar ddarparwyr mewn sectorau cysylltiedig, fel gofal cymdeithasol i oedolion.

Asesodd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol gostau a manteision **dau opsiwn**:

1. **Opsiwn 1** - Busnes fel Arfer/Gwneud Dim - mae hon yn llinell sylfaen i gymharu costau, buddion a risgiau ychwanegol yr opsiwn arall.
2. **Opsiwn 2** - Y ddeddfwriaeth arfaethedig i ddileu elw wrth ofalu am blant sy'n derbyn gofal.

Datblygwyd senarios amrywiol hefyd lle mae 50%, 75%, neu 100% o ddarparwyr er-elw yn dewis gadael y sector yn hytrach na dod yn sefydliad nid-er-elw.

Er mwyn sicrhau y gellid gwneud cymhariaeth debyg i'w debyg, roedd y dull lefel uchel o asesu'r costau a'r manteision yn cadw sawl ffactor fel "ffactorau cyson":

1. Fyddai siâp cyffredinol darparu lleoliadau, yn benodol nifer y plant yn y system ofal ac, felly, nifer y gwelyau sydd eu hangen, ddim yn newid.
2. Byddai cydbwysedd y ddarpariaeth rhwng maethu a gofal preswyl yn parhau'n gyson.
3. Doedd chwyddiant ddim wedi ei gynnwys.

Methodoleg yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol

Roedd gan yr asesiad dri cham rhyng-gysylltiedig.

1. **Adolygu** gwybodaeth wedi'i chyhoeddi.
2. Datblygu **model rhesymeg** i ddarparu fframwaith systematig a gweledol ar gyfer amcangyfrif effaith ariannol y newid polisi (costau/arbedion a manteision/anfanteision)
3. **Ymgysylltu** â rhanddeiliaid i helpu i gasglu costau drwy:

¹ Nid yw costau sy'n gostwng yn y blynyddoedd ariannol yn y dyfodol yn cael eu haddasu i adlewyrchu'r chwyddiant cyffredinol a ddisgwylir mewn prisiau.

- a. ddarparu data/tystiolaeth sy'n bodoli, a nodi bylchau
- b. herio rhagdybiaethau a'u hegluro
- c. archwilio ffigurau
- d. amlygu rhwystrau posibl
- e. cymryd rhan mewn trafodaeth ac ysgogi i feddwl
- f. meithrin dealltwriaeth a hyrwyddo consensws
- g. sefydlu iaith gyffredin gyda phwyntiau cyfeirio cyffredin.

Datblygwyd y model rhesymeg gan ddefnyddio dull ailadroddol a chydweithredol. Yna cynhaliodd cynrychiolwyr o randdeiliaid amrywiol, gan gynnwys Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, Maethu Cymru, Consortiwm Comisiynu Cymru ar gyfer Plant ac ADSS Cymru, drafodaethau adeiladol ynghylch crisialu'r costau. Yna fe wnaeth rhanddeiliaid brofi'r model dan straen ac adolygu'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer y rhagdybiaethau cyn penderfynu ar y costau drafft terfynol. I ddilyn, cafodd y rhain eu hadolygu, eu herio a'u mireinio.

Mae'r asesiad yn defnyddio amrywiaeth o ddata ariannol a data arall, gan gynnwys:

1. Gwybodaeth ariannol sydd ar gael yn gyhoeddus sy'n ymwneud â gofal cymdeithasol.
2. Gwybodaeth ariannol a gynhrychwyd gan lywodraeth leol, Maethu Cymru a Chonsortiwm Comisiynu Cymru ar gyfer Plant.
3. Defnyddiwyd ychydig bach o ddata, sy'n fasnachol sensitif ac heb fod yn y parh cyhoeddus, i drionglu casgliadau.

Rydym hefyd wedi ystyried gwaith pobl eraill, gan gynnwys [Adroddiad ar yr Astudiaeth Marchnad ar Ofal Cymdeithasol Plant \(Mawrth 2022\)](#) Yr Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd, [Children's Services UK Market Report \(6ed Rhifyn\)](#) LaingBuisson a [Profit making and Risk in Independent Children's Social Care Placement Providers \(Mawrth 2022\)](#) Cymdeithas Llywodraeth Leol a Revolution Consulting Limited

Rydym wedi cymhwyso egwyddorion cyffredinol y Llyfr Gwyrdd a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM i werthuso polisiâu, rhaglenni a phrosiectau. Fodd bynnag, o ystyried y cymhlethdod sy'n gynhenid yn ecosystem gofal cymdeithasol Cymru, a'r ffaith mai un newidyn fydd yn effeithio fwyaf ar yr amrywiad mewn costau a gynhrychir – sef nifer y darparwyr er-elw sy'n newid i fod yn fodelau masnachol nid-er-elw - yr egwyddor arweiniol allweddol ar gyfer yr asesiad hwn yw cymesuredd. Rydym wedi ceisio sicrhau cydbwysedd rhwng lefel y manylion a'r ymdrech sydd ei hangen i gasglu data newydd yn erbyn yr ystod o ganlyniadau posibl y gellid eu cyflawni.

Y Cyd-destun

Cyn y 1990au, roedd awdurdodau lleol yn rheoli ac yn darparu gofal cymdeithasol preswyl a gofal maeth i blant yn uniongyrchol neu ar y cyd â sefydliadau nid-er-elw². Ers hynny, bu tuedd amlwg lle gwelwyd awdurdodau lleol a sefydliadau nid-er-elw yn gweithredu llai o gartrefi plant yng Nghymru yn uniongyrchol, neu'n rhoi'r gorau i wneud hynny'n llwyr. Ni sbardunwyd y newid hwn gan un penderfyniad polisi gan Lywodraeth Cymru na chyfres ohonynt, ac mae'n adlewyrchu tuedd ar draws y DU.

Mae'r ffactorau sy'n dylanwadu ar y penderfyniadau hyn yn gymhleth ac yn amlochrog, ond nododd Astudiaeth Marchnad ar Ofal Cymdeithasol Plant³ yr Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd (CMA) 2022 *ddau* brif reswm:

- **Risgiau i Enw Da:** Mae cyfres o sgandalau yn ymwneud â cham-drin plant mewn gofal sy'n agored i niwed a thrin plant mewn gofal sy'n agored i niwed yn wael⁴ wedi cael effaith ddwys. Mae'r niwed anfesuradwy a achoswyd i'r plant wedi niweidio ymddiriedaeth a hygredd y sefydliadau sy'n gyfrifol am eu gofal, a hynny'n ddifrifol. Mewn ymateb, mae llawer o ddarparwyr nid-er-elw wedi ailasesu eu hymwneud uniongyrchol â chartrefi plant, ac yn effro i'r potensial ar gyfer sgandalau yn y dyfodol a'r niwed i enw da a fyddai'n gysylltiedig â hynny. Dim ond un darparwr cartrefi plant preswyl nid-er-elw sydd yng Nghymru.
- **Cyfyngiadau Ariannol:** Mae'r risg ariannol o redeg gofal plant yn fewnol yn sylweddol. Mae'r costau'n cynnwys y costau uniongyrchol sy'n gysylltiedig â darparu gofal (megis staffio, cynnal a chadw ac adnoddau) a'r costau anuniongyrchol sy'n gysylltiedig â chydymffurfio â rheoliadau a rheoli risg. I lawer o awdurdodau lleol, mae'r pwysau ariannol hwn wedi dod yn fwyfwy heriol, yn enwedig yng nghyd-destun cyni ehangach yn y sector cyhoeddus a thoriadau i gyllidebau.

Mae gwasanaethau gofal preswyl yn weithgaredd sy'n drwm o ran llafur ac mae eu sylfaen gost yn cael ei phennu'n bennaf trwy gyflogi nifer fawr o weithwyr sydd ar gyflog cymharol isel. Mae cyflogau swyddi sydd ar gyflogau is yn dueddol o fod yn uwch yn y sector cyhoeddus ac fel arfer fe'u pennir gan raddfeydd cyflog safonol sy'n adlewyrchu rolau'r swyddi, cyfrifoldebau a lefel y swyddi. Fel arfer, mae gweithwyr yn y sector cyhoeddus yn cael buddion mwy cynhwysfawr, gan gynnwys cynlluniau pensiwn llawer mwy hael (a drud i'w hariannu).

Gall cwmnïau er-elw gynnig contractau cyflogaeth mwy amrywiol, fel rhai rhan-amser, dros dro a dim oriau. Mae'r hyblygrwydd hwn yn caniatáu i'r cyflogwyr hyn addasu eu gweithlu'n gyflym ar sail y galw, gan leihau costau llafur a gweithredu'n fwy effeithlon. Mae hyn yn bwysig mewn sector lle gall yr oriau sy'n ofynnol ar gyfer gwasanaeth unigol amrywio mewn ffordd nad oes modd ei rhagweld gan ddibynnu ar lefel y galw.

Er bod awdurdodau lleol yn dal i ddominyddu'r cyflenwad o leoliadau gofal maeth, maent yn cystadlu yn erbyn asiantaethau gofal maeth er-elw ac nid-er-elw i ddenu gofalwyr maeth newydd a chadw rhai presennol. Mae gan asiantaethau gofal maeth er-elw ac nid-er-elw fwy o hyblygrwydd hefyd o ran y ffioedd a'r lwfansau y gallant eu talu i ofalwyr maeth. Mae hyn yn bwysig mewn meysydd lle mae'r galw yn fwy na'r cyflenwad gofal maeth. Gall gofal maeth er-elw ymateb yn well i gyfyngiadau ar yr ochr gyflenwi trwy gynnig pecyn ariannol

² <https://www.mdpi.com/2673-995X/4/1/19#:~:text=Within%20child%20welfare%20services%2C%20placements,outsourced%20from%20the%20late%201990s.>

³ <https://www.gov.uk/government/publications/childrens-social-care-market-study-final-report>

⁴ <https://www.york.ac.uk/inst/spru/research/pdf/Abuseincare.pdf>

gwell heb fynd trwy brosesau biwrocraidd sy'n sail i lywodraethu ariannol da mewn llywodraeth leol.

Astudiaeth Marchnad ar Ofal Cymdeithasol Plant

Mae *Astudiaeth Marchnad ar Ofal Cymdeithasol Plant 2022 Yr Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd* wedi taflu goleuni ar y materion dwys sy'n plagio marchnad gofal cymdeithasol preswyl a gofal maeth i blant yng Nghymru. Wrth eu dadansoddi, datgelwyd bod rhannau helaeth o'r farchnad yn ddarniog, yn frith o gymhlethdod ac yn gamweithredol, a bod hyn yn cael effaith ddifrifol ar allu awdurdodau lleol i gynllunio a sicrhau lleoliadau gofal priodol i blant a phobl ifanc. Mae'n nodi bod cyflwr presennol y farchnad yn agor yr awdurdodau hyn i rymoedd marchnad andwyol, ac yn cyfyngu ar eu heffeithiolrwydd wrth iddynt geisio dod o hyd i atebion gofal addas a fforddiadwy i blant a phobl ifanc sy'n agored i niwed.

Mae nifer o ganfyddiadau allweddol yr astudiaeth wedi dylanwadu ar yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn:

- **Diffyg Lleoliadau Addas:** Mae diffyg amlwg yn argaeledd lleoliadau addas, ac mae hyn yn golygu nad yw plant yn cael y gofal a'r llety sy'n cyd-fynd â'u hanghenion.⁵
- **Elw a Phrisiau:** Mae darparwyr preifat mwyaf lleoliadau plant yn cynhyrchu elw sylweddol uwch ac yn codi llawer mwy na'r disgwyl mewn marchnad sy'n gweithredu'n dda. Mae'r anghysondeb hwn yn tynnu sylw at aneffeithlonrwydd a chamfanteisio posibl yn y farchnad.⁶
- **Lefelau Dyled Uchel:** mae baich dyled sylweddol rhai o'r darparwyr preifat mwyaf yn bryder sylweddol. Mae'r ansefydlogrwydd ariannol hwn yn peri risg o fethiannau sydyn ac afreolus, gan fygwth parhad gofal i blant a leolir o dan eu goruchwyliaeth.
- **Canlyniadau Methiannau yn y Farchnad:** Mae'r astudiaeth yn amlinellu nifer o ganlyniadau niweidiol sy'n deillio o'r aneffeithlonrwydd hwn yn y farchnad, gan gynnwys mwy o ddefnydd o ddarpariaethau heb eu rheoleiddio, cynnydd mewn costau lleoli, a'r effaith negyddol ar fynediad plant i leoliadau gofal addas.

Daeth yr adroddiad i'r casgliad bod cyflwr presennol y farchnad yn gofyn am ddiwygiadau sylweddol sy'n seiliedig ar dystiolaeth, i fynd i'r afael â'r materion systemig hyn. Pwysleisiodd yr angen am gydweithio gwell ar draws awdurdodau lleol a rhanddeiliaid eraill, gan gynnwys addysg, tai, gwasanaethau hamdden, y GIG, a darparwyr sy'n cyd-fynd â'r weledigaeth a'r gwerthoedd.

⁵ Mae Consortiwm Comisiynu Cymru ar gyfer Plant hefyd wedi nodi gwahaniaethau daearyddol sylweddol a pharhaus, ar wahân, o ran argaeledd lleoliadau, sy'n golygu bod y cydweddu hwn yn waeth eto.

⁶ Mae hyn yn cael sylw manylach ar dudalen 20.

Manteision Anfanteision Risgiau

Manteision

Bydd effaith ariannol uniongyrchol y newidiadau arfaethedig ar y system ofal cymdeithasol yn cael ei thrafod yn ddiweddarach yn y ddogfen hon. Fodd bynnag, byddai datblygu marchnad weithredol lle gall awdurdodau lleol gynllunio a sicrhau lleoliadau gofal priodol i blant a phobl ifanc, yn dod â nifer o fanteision ehangach.

Trwy alluogi awdurdodau lleol i gynllunio a sicrhau lleoliadau gofal priodol yn fwy effeithiol, mae plant a phobl ifanc yn fwy tebygol o gael eu lleoli mewn amgylcheddau sy'n cyd-fynd yn agos â'u hanghenion. Bydd hyn yn cefnogi lles a datblygiad cyffredinol plant sy'n derbyn gofal, gan arwain at ganlyniadau cymdeithasol, addysgol ac iechyd gwell.

Bydd marchnad a reolir yn fwy effeithlon yn lleihau'r angen i leoli plant ymhell o'u cymunedau. Trwy wella'r gallu i gynllunio lleoliadau a rheoli capasiti, gall awdurdodau lleol sicrhau bod mwy o leoliadau ar gael yn agosach at gymunedau gwreiddiol y plant. Bydd dod â gwasanaethau'n fewnol yn cefnogi dealltwriaeth a arweinir gan weithwyr cymdeithasol am batrymau lleoli. Bydd hyn yn golygu bod modd rheoli capasiti yn rhagweithiol, gan leihau'r ymdrech ffwdanus i sicrhau lleoliadau funud-olaf a all arwain at baru llai nag optimaidd a chostau uwch.

Anfanteision

Gallai ymadawriad rhai darparwyr er-elw, sydd wedi datblygu modelau gofal unigryw ac o ansawdd uchel, fod yn her sylweddol i'r ecosystem ofal. Yn aml, mae'r cwmnïau hyn yn darparu gwasanaethau arbenigol sy'n deillio o flynyddoedd o fuddsoddiad. Bydd eu hymadawriad yn gadael bwch yn y sector gofal na fydd yn hawdd i sefydliadau nid-er-elw newydd neu bresennol ei lenwi, gan arwain at berygl o wanhau ansawdd ac amrywiaeth y gofal sydd ar gael.

Gallai'r cyfyngiadau a osodir ar wneud elw leihau arloesi ac atal partneriaethau. Er y gallai awdurdodau lleol a sefydliadau nid-er-elw geisio cyllid a defnyddio eu cronfeydd wrth gefn neu wargeddi, yn aml mae gan endidau er-elw fwy o hyblygrwydd masnachol i fuddsoddi neu ariannu ymchwil, datblygu ac arferion arloesol. Mae cronfeydd wrth gefn awdurdodau lleol yn cael eu defnyddio'n gyflym ar wariant bob-dydd heb ei ariannu ac, felly, maent yn annhebygol o flaenoriaethu datblygiadau arloesol i wasanaethau yn yr hinsawdd ariannol sydd ohoni. Bydd cyfyngu ar y gallu hwn yn atal ymdrechion cydweithredol ac yn lleihau gallu'r sector i esblygu a diwallu anghenion newidiol y rhai y mae'n eu gwasanaethu.

Mae statws nid-er-elw yn cyflwyno rhywfaint o gymhlethdod gweinyddol ychwanegol. I ddechrau, rhaid i sefydliadau ddangos eu bod yn rhai nid-er-elw, ac efallai y bydd angen i reoleiddwyr hefyd wneud asesiadau parhaus pellach o bryd i'w gilydd i sicrhau bod y statws wedi'i gynnal, yn enwedig lle mae sefydliad nid-er-elw o fewn grŵp o gwmnïau er-elw neu lle mae trefniant Opco/Propco.⁷ Mae'r baich biwrocraidaidd posibl hwn yn peri risg i effeithlonrwydd darparu gwasanaethau.

Risgiau

Gallai'r newid tuag at fodol nid-er-elw waethygu'r pwysau sydd ar y gweithlu gofal cymdeithasol ar hyn o bryd. Mae yna risg y gallai gweithwyr proffesiynol medrus iawn fod yn amharod i symud at awdurdodau lleol neu leoliadau nid-er-elw. Gallai'r talent a gollir yn sgîl hynny effeithio'n negyddol ar ansawdd y gofal ac arloesi yn y sector.

Gallai ffocws y polisi ar ddarpariaeth nid-er-elw leihau'n anfwriadol, dros y tymor hir, argaeledd ac addasrwydd lleoliadau gofal, yn enwedig i blant sydd angen sylw arbenigol.

⁷ <https://www.peterlynnandpartners.co.uk/what-is-an-opco-propco/>

Mae'r potensial ar gyfer cronfa lai o ddarparwyr sy'n barod neu'n gallu darparu ar gyfer anghenion cymhleth, yn codi pryderon sylweddol ynghylch gallu'r system i ddarparu gofal priodol i bob plentyn. Mae yna bosibilrwydd o waethygu'r bylchau presennol o ran darparu gwasanaethau.

Mae'r risg dybryd o darfu ar y farchnad darparwyr, yn sylweddol. Os bydd darparwyr er-elw presennol yn dewis tynnu'n ôl o'r farchnad neu gyfyngu ar eu gwasanaethau mewn ymateb i'r newidiadau polisi, gallai arwain at brinder sydyn ac argyfyngus o leoliadau.

Efallai y bydd darparwyr nid-er-elw yn dewis peidio â datblygu gwasanaethau preswyl i blant oherwydd risgiau i enw da a risgiau ariannol. Os bydd hyn yn digwydd, bydd yn rhaid i awdurdodau lleol ysgwyddo cyfrifoldebau ychwanegol dros ddatblygu cartrefi plant a'u darparu'n uniongyrchol, oherwydd penderfyniadau polisi darparwyr nid-er-elw, y gallai rhai ohonynt fod â'u pencadlys y tu allan i Gymru.

Asesu'r Gystadleuaeth

Cynigir mai dim ond darparwyr nid-er-elw ddylai allu cofrestru gydag Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) fel gwasanaeth cartref gofal i blant neu wasanaeth maethu. Byddai hyn yn golygu mai dim ond darparwyr nid-er-elw fyddai'n cael gweithredu yng Nghymru. Mae'n amlwg y bydd hyn yn effeithio'n fawr ar y farchnad gofal cymdeithasol i blant.

Fodd bynnag, nid yw'r sector preswyl a maethu plant yn cynnwys cwmnïau er-elw unffurf. Mae'n cwmpasu sbectrwm eang o fusnesau sy'n wahanol o ran maint, cwmpas ac amcanion gyda modelau masnachol gwahanol iawn. Bydd yr effaith ar y rhain yn wahanol.

Mae yna lawer o fentrau bach a chanolig yn y sector. Mae'r rhain fel arfer yn eiddo i bobl sydd â phrofiad mewn gofal cymdeithasol plant, ac yn cael eu gweithredu ganddynt, ac maent yn tueddu i ganolbwyntio ar ôl troed daearyddol tynn. Yn aml, mae'r cymhelliant i'r entrepreneuriaid hyn sy'n dod i mewn i'r farchnad i ddechrau yn mynd y tu hwnt i elw ariannol; maent yn cael eu gyrru gan angerdd dros wneud gwahaniaeth gwirioneddol i fywydau pobl ifanc ac wedi ceisio trosoli eu harbenigedd i lenwi bylchau arbenigol o fewn yr ecosystem gofal cymdeithasol. Fel gyda llawer o gwmnïau llai, mae'r busnesau gofal cymdeithasol hyn yn arbennig o agored i newidiadau yn ymddygiad cwsmeriaid. Yn yr achos hwn, mae eu llwyddiant yn dibynnu ar berthnasoedd comisiynu da a signalau cryf o'r farchnad. Mae perchnogaeth y cwmnïau hyn bron bob amser wedi'i lleoli yng Nghymru, ac maent yn rhan hanfodol o'r economi sylfaenol. Bydd gallu'r cwmnïau hyn i aros yn y sector trwy newid at fodel masnachol nid-er-elw yn dibynnu ar lawer o ffactorau, gan gynnwys lefel y ddyled.

Mae cwmnïau mwy yn y sector yn aml yn ehangu eu ffocws y tu hwnt i ofal cymdeithasol plant, gan fentro i feysydd cysylltiedig fel addysg neu iechyd. Nod y cwmnïau hyn yw creu synergeddau masnachol a gweithredol rhwng gwasanaethau plant ac oedolion. Maent yn gweithio ar ôl troed rhanbarthol ac yn aml mae ganddynt wasanaethau ar y naill ochr a'r llall i ffin Cymru. Mae ganddynt y raddfa i ddatblygu a rhedeg gwasanaethau arbenigol. Mae'r cwmnïau hyn yn llai agored i ymddygiad awdurdodau lleol Cymru fel cwsmeriaid ac mae ganddynt y wybodaeth gorfforaethol a'r profiad o reoleiddio i newid gwasanaethau yn gyflym o ofal preswyl i blant i ofal cymdeithasol preswyl i oedolion neu wasanaethau byw â chymorth. Byddai hyn yn eu galluogi i gadw asedau proffidiol y maent wedi buddsoddi ynddynt. Gallent hefyd barhau i fodoli fel cwmnïau sy'n gwneud elw trwy roi'r gorau i'w gweithrediadau yng Nghymru, cau gwasanaethau yn gyfan gwbl neu symud i weithredu yn Lloegr lle mae'r gwasanaethau hyn yn bodoli yn agos at y ffin.

Mae darparwyr gofal cymdeithasol preswyl canolig eu maint wedi buddsoddi mewn gwasanaethau presennol neu dwf newydd, o gronfeydd cyfranddalwyr, ac mae eraill wedi ehangu trwy fynd i ddyled. Maent hefyd yn aml yn gweithredu ar gylchoedd buddsoddi hir iawn. Mae hefyd yn llai tebygol y bydd cwmnïau sydd â dyled allanol neu fuddsoddiad sylweddol gan gyfranddalwyr yn troi'n drefniant nid-er-elw oni bai bod cymhelliad dros hyn. Gallai'r cwmnïau hyn leihau eu hamlygiad i ddatblygu gwasanaethau newydd yng Nghymru gan y gallent feddwl bod risg resymol, os ydynt yn llwyddiannus, y gellid ymestyn y dull dileu yn y degawd nesaf, i feysydd gwasanaeth eraill, megis gofal cymdeithasol i oedolion. Byddai hyn yn arwain at oeri mewn buddsoddi preifat ar draws yr holl ofal iechyd a chymdeithasol a gomisiynir. Gallai cwmnïau sy'n darparu gofal maeth newid at drefniadau nid-er-elw gan fod y cylch buddsoddi yn llawer byrrach ac mae angen llai o fuddsoddiad cyfalaf.

Ar ben arall y sbectrwm, mae endidau sy'n rhedeg nifer o wasanaethau sy'n eiddo i Gwmnïau Cyfyngedig Cyhoeddus neu'n eiddo ecwiti preifat. Bellach mae gan y sefydliadau hyn gyfran sylweddol o'r farchnad gofal cymdeithasol i blant yng Nghymru⁸ ond maent yn

⁸ <https://www.gov.uk/cma-cases/childrens-social-care-study#final-report>

gweithredu ar draws ardaloedd daearyddol helaeth a sectorau diwydiannol. Mae'r rhesymau pam mae'r cwmnïau hyn yn buddsoddi mewn gofal cymdeithasol plant yn cynnwys:

- Mae galw cyson ac anghylchol am wasanaethau gofal cymdeithasol i blant, ac mae hynny'n golygu ei fod yn sector deniadol ar gyfer buddsoddi. Nid yw'r angen am y gwasanaethau hyn yn lleihau'n sylweddol yn ystod dirywiad economaidd, ac felly mae'n darparu ffrwd referniw sy'n gymharol sefydlog.
- Mae gofal cymdeithasol i blant yn cael ei ariannu'n gyhoeddus, gan gynnig ffynhonnell incwm hirdymor ddiogel a denu buddsoddwyr preifat sy'n gweld llai o risg i'w buddsoddiad.
- Mae cwmnïau ecwiti preifat yn aml yn ceisio buddsoddi mewn sectorau lle mae yna gyfleoedd i gydgrynhoi, sicrhau gwelliannau gweithredol, a gweithredu ar raddfa fwy. Mae'r farchnad gofal cymdeithasol i blant yn dameidiog, ac yn cynnig cyfleoedd i fuddsoddwyr brynu darparwyr llai, symleiddio gweithrediadau, a chreu sefydliadau mwy, mwy effeithlon lle mae maint yr elw yn fwy.

Mae'r llwybr nodweddiadol yn cynnwys caffaeliad busnesau bach a chanolig gan gwmnïau mwy, a allai yn eu tro gael eu prynu gan gwmnïau ecwiti preifat. Mae'r broses hon yn aml yn datblygu dros nifer o flynyddoedd wrth i gwmnïau canolig eu maint geisio ehangu eu gwasanaethau a'u cyrhaeddiad yn y farchnad, yn organig. Wedi hynny, mae'r endidau mwy hyn yn dod yn dargedau deniadol i gwmnïau ecwiti preifat, sy'n trosoli strategaethau ariannol cymhleth sy'n seiliedig ar ddyled i adennill cymaint o enillion â phosibl. Yna, mae cwmnïau ecwiti preifat yn benthycu arian i ariannu eu caffaeliadau. Mae'r strategaeth hon yn caniatáu iddynt fuddsoddi mewn cwmnïau sydd â'r potensial ar gyfer enillion uchel wrth leihau'r cyfalaf cychwynnol sydd ei angen.

Bydd buddsoddwyr ecwiti preifat yn ystyried a ydynt am barhau i fodoli ym marchnad gofal cymdeithasol Cymru ai peidio ar sail y potensial ar gyfer parhau i wneud elw trwy drefniadau ailgodi tâl. Mae gan lawer ohonynt hanes o fuddsoddi mewn marchnadoedd sydd wedi eu rheoleiddio'n sylweddol iawn ac, felly, mae ganddynt y maint a'r cwmpas i greu strwythurau cwmni cymhleth a allai gyflawni strwythurau masnachol nid-er-elw yn llwyddiannus o fewn grŵp sydd, ar y cyfan, yn gwneud elw.⁹

⁹ <https://castlesquarecf.co.uk/case-studies/private-equity-firms-acquire-specialist-childrens-services-business/>

Tybiaethau

Mae'r tablau canlynol yn amlygu'r dull a weithredwyd, y tybiaethau a ddefnyddiwyd, a'r dystiolaeth sydd ar gael ar gyfer yr asesiad.

Tabl 1 – Sut y cyfrifwyd y costau ar gyfer Opsiwn 1

Penawdau costau	Sut y cyfrifwyd y costau hyn
Llywodraeth Cymru	
(1.a) Cyllideb polisi	Costau (yr adnodd a ddyrennir ar hyn o bryd ar gyfer polisi gwasanaethau plant, heb gynnwys dileu). Cafwyd y data hwn gan Lywodraeth Cymru.
Awdurdodau Lleol	
(1.b) Alldro preswyl	Dyma wariant cenedlaethol awdurdodau lleol ar ofal preswyl i blant. Rydym wedi defnyddio gwariant alldro refeniw y Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer gofal preswyl yn 2022/23. ¹⁰
(1.c) Alldro maethu	Dyma wariant cenedlaethol yr awdurdodau lleol ar ofal maeth. Rydym wedi defnyddio gwariant alldro refeniw y Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer gofal maeth yn 2022/23. Aethpwyd ati i ddadansoddi'r data hyn ymhellach i eithrio costau sy'n gysylltiedig â gofalwyr <i>Maethu Person Cysylltiedig</i> parhaol a dros dro. ¹¹
(1.d) Cyfreithiol	Amcangyfrifwyd y costau cyfreithiol a ysgwyddwyd gan Awdurdodau Lleol a oedd yn uniongyrchol gysylltiedig â darparu gofal preswyl a gofal maeth i blant, gan ddefnyddio'r data a oedd ar gael ac a gafwyd gan awdurdodau lleol. Mae cost gyfartalog o £50,000 fesul awdurdod lleol wedi cael ei defnyddio fel amcangyfrifiad trefn maint .
(1.e) Comisiynu	Amcangyfrifwyd y costau a ysgwyddwyd gan Awdurdodau Lleol sy'n ymwneud yn uniongyrchol â chomisiynu gofal cymdeithasol preswyl i blant a gofal maeth gan ddefnyddio'r data a oedd ar gael ac a gafwyd gan awdurdodau lleol wrth ddatblygu'r model rhesymeg. Mae cost gyfartalog o £150,000 fesul awdurdod wedi cael ei defnyddio fel amcangyfrifiad trefn maint . Rydym hefyd wedi ystyried £2m ychwanegol ar gyfer gweithgarwch gan sefydliadau cenedlaethol, megis Maethu Cymru a Chonsortium Comisiynu

¹⁰ Dyma'r flwyddyn bris sylfaenol.

¹¹ Plant a phobl ifanc sy'n cael eu lleoli gyda theulu neu ffrindiau wedi'u cymeradwyo fel gofalwyr maeth gan yr awdurdod lleol.

	Cymru ar gyfer Plant sy'n cefnogi materion comisiynu sy'n ymwneud â gofal preswyl i blant a maethu. Mae tîm y prosiect wedi llunio'r amcangyfrifiad hwn gan ddefnyddio data a gafwyd gan Maethu Cymru ac awdurdodau lleol wrth ddatblygu'r model rhesymeg.
(1.g) Arolygiaeth Gofal Cymru	Mae cyfran o gyllideb Arolygiaeth Gofal Cymru yn cael ei gwario ar gefnogi materion rheoleiddio ac arolygu sy'n ymwneud â gofal preswyl i blant a maethu. Cafwyd y data hyn gan Arolygiaeth Gofal Cymru.

Beth sydd heb ei gynnwys

Nid yw'r asesiad hwn yn cynnwys costau'r GIG sy'n gysylltiedig â darparu gwasanaethau iechyd ar gyfer gofal preswyl i blant a gofal maeth. Nodir y bydd trosiant gros rhai darparwyr gofal yn cynnwys ffioedd am wasanaethau therapiwtig a/neu nyrsio a delir o gyllidebau'r GIG nad ydynt wedi'u cynnwys yn y data ariannol alldro. Fodd bynnag, nid yw'n bosibl amcangyfrif hyn o'r data sydd ar gael.

Tabl 1 - Sut y cyfrifwyd y costau trawsnewid.

Y costau ychwanegol a'r manteision ariannol wrth symud o Opsiwn 1 i Opsiwn 2 yw'r costau trawsnewid

Penawdau costau	Sut y cyfrifwyd y costau hyn
Llywodraeth Cymru	
(2.a) <i>Cyllideb polisi</i>	Costau sy'n gysylltiedig â'r polisi dileu (heb gynnwys yr adnoddau a ddyrennir ar hyn o bryd i bolisi gwasanaethau plant)
Awdurdodau Lleol	
(2.b) Alldro preswyl	<p>Mae'r newid o ddarpariaeth er-elw i nid-er-elw a gwasanaethau awdurdodau lleol yn cynnwys deinameg cymhleth a goblygiadau ariannol sylweddol ar draws sectorau amrywiol. Mae rhai o'r costau alldro hyn yn barhaol tra bod eraill yn rhai dros dro. Rydym wedi cyfrifo'r costau trawsnewid sy'n gysylltiedig â'r alldro preswyl trwy gyfrifo'r gwahaniaeth rhwng y costau alldro preswyl ar gyfer Opsiwn 1 a'r gost alldro ddisgwyliedig ar gyfer Opsiwn 2 yn ystod y cyfnod trawsnewid.</p> <p>Darparwyr er-elw sy'n gadael y farchnad. Efallai y bydd awdurdodau lleol yn wynebu cynnydd mewn ffioedd i wrthbwyso costau sy'n codi wrth i gwmpniau er-elw adael y farchnad mewn modd trefnus. Bydd y cwmniau hyn yn wynebu costau dadgomisiynu am iddynt gau'n gynnar, buddsoddiadau heb eu hadfer, a dibrisiant yng ngwerth asedau. Mae'r costau hyn yn codi oherwydd bod yr amserlenni gweithredu disgwyliedig yn llai, ac am ei bod yn dod i'r amlwg fod amodau'r farchnad yn dod yn anffafriol o ran hyfywedd masnachol hirdymor. Rydym hefyd wedi</p>

nodi pryder am wydnwch ariannol rhai darparwyr cartrefi plant preifat.

Er mwyn sicrhau mynediad at gyflenwad digonol o leoliadau bydd angen i awdurdodau lleol gynyddu ffioedd i ddarparwyr er-elw er mwyn parhau i ddefnyddio'u gwasanaethau yn ystod unrhyw gyfnod o drawsnewid. Rydym wedi ychwanegu 20% yn fwy na'r alldro presennol i ystyried costau dadgomisiynu rhesymol ar gyfer cyfran yr alldro sy'n cael ei gwario gan awdurdodau lleol ar ddarparwyr er-elw. Mae'r premiwm cost yn amcangyfrifiad trefn maint sydd wedi'i wneud wrth ddatblygu'r model rhesymeg. Dylid parhau i adolygu hyn.

Nid yw'r gost hon yn barhaus a dim ond yn ystod y cyfnod trawsnewid y mae'n ymddangos. Mae graddfa'r gost hon yn dibynnu ar gyfran y darparwyr sy'n gadael y farchnad.

Darparwyr er-elw sy'n trawsnewid: Bydd awdurdodau lleol yn wynebu ffioedd uwch i wrthbwysu cwmnïau er-elw am y gost o symud at fodel masnachol nid-er-elw. Bydd darparwyr sy'n dewis modelau nid-er-elw yn wynebu costau cyfreithiol, newidiadau rheoleiddiol, a chostau trosglwyddo cyfamod neu fenthyciad. Er bod y costau hyn yn wahanol o ran maint i gostau dadgomisiynu, maent yn sylweddol ac yn cael eu hystyried trwy ychwanegu 2% yn uwch na'r alldro presennol ar gyfer costau trawsnewid.

Mae'r premiwm cost yn amcangyfrifiad trefn maint sydd wedi'i wneud wrth ddatblygu'r model rhesymeg. Bydd angen profi hyn ymhellach dan straen.

Gwasanaethau presennol awdurdodau lleol: Nid yw'r dadansoddiad yn tybio unrhyw newid yng nghostau gwasanaethau a ddarperir gan awdurdodau lleol.

Gwasanaethau newydd awdurdodau lleol: Wrth i awdurdodau lleol gyflwyno gwasanaethau newydd, disgwylir i hynny arwain at ostyngiad o 10% yn yr alldro cymharol. Priodolir yr arbediad hwn i gymhwyso costau cyfalaf yn llwyr fel costau trawsnewid a'r ffaith nad oes angen cynhyrchu elw ar gyfalaf, ac felly mae'r gwasanaethau hyn yn llai costus i'w gweithredu. Ffordd arall o feddwl am hyn yw bod awdurdodau lleol wedi talu am ddatblygu cartrefi plant yn ystod y cyfnod trawsnewid, felly nid oes rhaid iddynt ystyried y gost hon (ac eithrio

	<p>dibrisiant¹²) yn barhaus. Mae'r gostyngiad hwn yn codi am nad oes rhaid i awdurdodau lleol dalu ffioedd am gostau cyfalaf oherwydd bod ganddynt bellach fynediad uniongyrchol i'r cartrefi plant preswyl sydd newydd eu datblygu.</p> <p>Mae'r premiwm cost yn amcangyfrifiad trefn maint sydd wedi'i wneud yn ystod datblygiad y model rhesymeg. Dylid parhau i adolygu hyn.</p> <p>Rydym wedi adlewyrchu canfyddiadau'r Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd, ac felly nid ydym wedi cynnwys gostyngiad gweithredol mewn costau rhwng modelau er-elw ac nid-er-elw ar gyfer darparu gwasanaethau preswyl.</p> <p>Gwasanaethau nid-er-elw presennol: Ni ddisgwylir i'r costau sy'n gysylltiedig â gweithredu gwasanaethau nid-er-elw newid.</p> <p>Gwasanaethau nid-er-elw newydd: Fel y gwasanaethau nid-er-elw presennol, ni ddisgwylir i gyflwyno gwasanaethau newydd yn y sector hwn newid strwythurau cost yn sylweddol.</p>
(2.c) Alldro maethu	<p>Mae'r newid o ddarparu gwasanaethau er-elw i wasanaethau nid-er-elw ac awdurdodau lleol yn llai cymhleth ar gyfer gofal maeth.</p> <p>Fodd bynnag, rydym wedi cyfrifo'r costau trawsnewid sy'n gysylltiedig â'r alldro maethu unwaith eto trwy gyfrifo'r gwahaniaeth rhwng y costau alldro preswyl ar gyfer Opsiwn 1 a'r gost alldro ddisgwyliedig ar gyfer Opsiwn 2 yn ystod y cyfnod o drawsnewid.</p> <p>Darparwyr er-elw sy'n gadael y farchnad: Efallai y bydd awdurdodau lleol yn wynebu ffioedd uwch i wrthbwysu cwmnïau er-elw sy'n gadael y farchnad. Bydd y cwmnïau hyn yn wynebu rhai costau dadgomisiynu. Fodd bynnag, gan nad oes buddsoddiadau cyfalaf sylweddol dan sylw, ni fydd unrhyw costau dadgomisiynu sylweddol sy'n gysylltiedig â dat-gydodod neu waredu asedau cyfalaf.</p> <p>Er mwyn sicrhau mynediad at gyflenwad digonol o leoliadau efallai y bydd angen i awdurdodau lleol gynyddu ffioedd i'r darparwyr er-elw hyn er mwyn parhau i ddefnyddio'u gwasanaethau yn ystod unrhyw gyfnod o drawsnewid. Rydym wedi defnyddio 10% yn uwch na'r alldro presennol i dalu'r costau dadgomisiynu. Mae hyn yn llai nag ar gyfer cartrefi preswyl plant ac yn adlewyrchu'r ffaith</p>

¹² Nodir rhagor o wybodaeth am ddibrisiant yn y naratif sydd gyda thabl 19

	<p>fod gan fusnesau gofal maeth lawer llai o amlygiad cyfalaf.</p> <p>Mae'r premiwm cost yn amcangyfrifiad trefn maint sydd wedi'i wneud wrth ddatblygu'r model rhesymeg. Dylid parhau i adolygu hyn.</p> <p>Darparwyr er-elw yn trawsnewid: Bydd darparwyr sy'n dewis modelau nid-er-elw yn wynebu costau cyfreithiol, newidiadau rheoleiddiol, a chostau trosglwyddo cyfamod neu fenthyciad. Er bod y costau hyn yn wahanol o ran maint i gostau dadgomisiynu, maent yn sylweddol ac yn cael eu hystyried trwy ddyrannu 2% ychwanegol yn uwch na'r alldro cyfredol ar gyfer costau trawsnewid. Mae'r costau hyn yn barhaus a byddant yn parhau ar ôl y cyfnod trawsnewid.</p> <p>Nid yw'r dadansoddiad yn tybio unrhyw newid yng nghostau sylfaen gwasanaethau a ddarperir gan ddarparwyr er-elw. Yn benodol, nid ydym wedi lleihau costau i adlewyrchu cael gwared ar elw.</p> <p>Gwasanaethau presennol awdurdodau lleol: Nid yw'r dadansoddiad yn tybio unrhyw newid yng nghostau gwasanaethau a ddarperir gan awdurdodau lleol.</p> <p>Gwasanaethau awdurdodau lleol newydd: Wrth i awdurdodau lleol gyflwyno gwasanaethau newydd disgwylir i hyn arwain at ostyngiad o 30% yn yr alldro cymharol. Priodolir yr elw hwn i'r arbedion gweithredol sy'n gysylltiedig â symud at fodel awdurdod lleol o fodel er-elw. Er bod darparwyr yn dadlau am hyn, mae'r dystiolaeth weithredol a gafwyd gan Maethu Cymru yn dangos bod gwasanaethau maethu awdurdodau lleol yn llawer llai costus nag asiantaethau maethu er-elw ac nid-er-elw. Rydym wedi adlewyrchu hyn, ac wedi defnyddio gostyngiad o 30% mewn alldro cymharol.</p> <p>Gwasanaethau nid-er-elw presennol: Ni ddisgwylir i'r costau sy'n gysylltiedig â gweithredu gwasanaethau nid-er-elw newid.</p> <p>Gwasanaethau nid-er-elw newydd: Fel y gwasanaethau nid-er-elw presennol, ni ddisgwylir i gyflwyno gwasanaethau newydd yn y sector hwn newid strwythurau cost yn sylweddol.</p>
(2.d) Costau cychwynnol (<i>gofal preswyl i blant</i>)	Bydd awdurdod lleol yn wynebu costau cychwynnol wrth iddo sefydlu gwasanaethau preswyl newydd. Efen sylweddol o unrhyw gostau sydd ynghlwm â gweithredu gwasanaeth preswyl i blant yw staffio uniongyrchol ac anuniongyrchol. Mae angen tîm staff llawn (gan gynnwys rheolwyr) cyn cofrestru, a

	<p>bydd pob cartref preswyl yn cymryd amser i gyrraedd y niferoedd preswyl targed. Yn ystod y cyfnod pan fydd niferoedd preswyl yn gymharol isel, bydd angen talu'r costau hyn.</p> <p>Rydym wedi tybio, yn ystod y cyfnod trawsnewid, y bydd gofyn i awdurdodau lleol ddarparu mwy o nosweithiau gwely nag y byddai eu hangen fel arfer i reoli llif lleoliadau o'r sector er-elw i leoliadau awdurdodau lleol. Rydym wedi amcangyfrif y bydd angen 50% yn fwy o welyau arnynt yn ystod y cyfnod trawsnewid, gan adlewyrchu'r ffaith y bydd rhai cartrefi gofal preswyl er-elw yn parhau i weithredu ond yn rhedeg gyda gwagleoedd wrth iddynt gael eu dadgomisiynu, ac ni fydd busnesau newydd yr awdurdod lleol neu fusnesau nid-er-elw newydd yn llwyr weithredol wrth iddynt sefydlu'r gwasanaeth.</p> <p>Bydd cyfanswm y nosweithiau gwely y flwyddyn yn dibynnu ar nifer y darparwyr er-elw sy'n trawsnewid. Bydd nifer y nosweithiau gwely y flwyddyn hefyd yn dibynnu ar gyfnod y trawsnewid. Ni fydd cyfnod trawsnewid hirach yn newid cyfanswm y nosweithiau ond bydd yn lleihau'r nifer sy'n angenrheidiol mewn unrhyw flwyddyn.</p> <p>Rydym yn tybio y bydd awdurdodau lleol yn talu costau cychwynnol sefydliadau nid-er-elw. Rydym wedi gwneud y tybiaeth hwn gan nad yw sefydliadau nid-er-elw yn debygol o fynd i mewn i'r farchnad heb gytundeb lle mae costau cychwynnol trwy drefniadau comisiynu bloc neu drefniadau eraill lle trosglwyddir y risg ariannol ar gyfer rhedeg gwasanaeth pan fo'r capasiti'n llai na'r capasiti llawn, yn cael eu trosglwyddo i'r awdurdod lleol trwy fuddsoddiad cychwynnol ymlaen llaw.</p>
<p>(2.e) Costau cyfalaf (<i>gofal preswyl i blant</i>)</p>	<p>Y costau cyfalaf yw cost prynu ac yna datblygu eiddo preswyl addas. Rydym wedi amcangyfrif mai'r gost gyfartalog ar gyfer datblygu cartref preswyl i blant, gan gynnwys prynu a datblygu, yw £700,000.</p> <p>Rydym wedi gwneud y amcangyfrif hwn gan ddefnyddio nifer o ddulliau cyfrifo costau:</p> <p>Cost gyfartalog eiddo â 4 ystafell wely yng Nghymru yw tua £360,000.</p> <p>Bydd y costau datblygu yn cynnwys addasiadau ffisegol i'r adeilad er mwyn sicrhau ei fod yn bodloni'r safonau rheoleiddiol a gweithredol ar gyfer cartref plant. Bydd hyn yn cynnwys darparu llety addas i aelodau staff y mae'n ofynnol iddynt fod yn yr adeilad yn ystod y nos, gofod swyddfa a</p>

	<p>nifer o doiledau ac ystafelloedd ymolchi, ond nid yw'n gyfyngedig i'r rhain. Mae hyn yn golygu y bydd angen o leiaf 4 ystafell wely ar gyfer cartref preswyl â 3 gwely i blant. Yn y rhan fwyaf o achosion lle mae eiddo preswyl yn cael ei brynu, bydd angen gwaith adnewyddu llawn gan gynnwys cyflwyno Systemau Atal Tân.</p> <p>Rydym yn defnyddio lluosydd o 2 i drosi costau cyfalaf prynu eiddo yn gyfanswm cost datblygu eiddo 3 ystafell wely yn gartref plant ac rydym wedi amcangyfrif bod hyn yn £700,000 i'n galluogi i ddangos effaith newidiadau yn glir.</p> <p>Mae'r lluosydd hwn yn seiliedig ar wybodaeth a gafwyd gan awdurdodau lleol sydd wedi datblygu cartrefi plant, yn ogystal â dadansoddiad o werth y farchnad yn erbyn gwerth rhent disgwylidig ac yn erbyn cost cartrefi plant preswyl a gomisiynwyd.</p> <p>Rydym yn tybio y bydd awdurdodau lleol yn talu costau cyfalaf sefydliadau nid-er-elw sy'n dechrau gwasanaethau newydd ond y bydd lleihad mewn costau gweithredu yn unol â hynny. Y tybiaeth rydym yn ei wneud yw nad yw sefydliadau nid-er-elw yn debygol o ariannu gwariant cyfalaf heb gymorth uniongyrchol neu anuniongyrchol gan awdurdodau lleol.</p> <p>Bydd gan y cyfalaf a ddefnyddir werth gweddilliol sylweddol ac mae hyn wedi'i nodi ar gyfer pob un o'r senarios.</p>
<p>(2.f) Costau cyfreithiol (<i>gofal preswyl i blant</i>)</p>	<p>Bydd costau cyfreithiol yn cynnwys cyngor a chymorth i brynu eiddo addas yn ogystal â sicrhau cydymffurfiaeth â rheoliadau a gofynion trwyddedu. Efallai y bydd costau ar gyfer drafftio contractau a chytundebau gyda darparwyr gwasanaethau a phartneriaid i sicrhau bod rhwymedigaethau cyfreithiol yn cael eu bodloni mewn meysydd fel yswiriant.</p> <p>Gan ddefnyddio data a gafwyd gan awdurdodau lleol sydd â phrofiad o ddatblygu cartrefi preswyl i blant, rydym yn amcangyfrif cost cyfreithiol o £20,000 ar gyfartaledd ar gyfer pob cartref a ddatblygir.</p>
<p>(2.g) Comisiynu</p>	<p>Mae costau rheoli prosiect yn cynnwys cyflogau rheolwyr prosiect, staff technegol a staff cymorth, yn ogystal â chostau sy'n gysylltiedig â chynllunio prosiectau, amserlennu a monitro.</p> <p>Bydd rheolwyr prosiect profiadol yn goruchwyllo camau gweithredu gwahanol, o'r cynllunio cychwynnol i brynu adeiladau newydd a'u hadnewyddu i ddechrau gweithredu go iawn.</p>

	<p>Byddant yn cydlynu gweithgareddau, yn rheoli cyllidebau, ac yn sicrhau bod y prosiect yn aros ar y trywydd iawn i gyflawni ei nodau o fewn amserlenni tynn.</p> <p>Gan ddefnyddio data a gafwyd gan awdurdodau lleol sydd wedi datblygu cartrefi preswyl i blant, rydym yn amcangyfrif cost rheoli prosiectau o £150,000 ar gyfartaledd ar gyfer pob cartref a ddatblygir.</p>
(2.h) Costau cychwynnol (maethu)	<p>Mae yna ddull cenedlaethol wedi ei sefydlu'n barod i gefnogi maethu mewnol trwy'r bartneriaeth rhwng awdurdodau lleol a Maethu Cymru. Bydd angen rhywfaint o adnoddau ychwanegol gan gynnwys marchnata, yn ogystal â hyfforddiant, asesu a chymeradwyo gofalwyr maeth fel bod y gwasanaethau newydd hyn yn bodloni'r capasiti newydd.</p> <p>Cyfrifwyd hyn trwy gynyddu cyllideb Maethu Cymru a'r costau a ysgwyddir gan awdurdodau lleol i ddarparu rhaglenni goruchwyllo a chymorth maethu cyfredol.</p>
(2.i) Arolygiaeth Gofal Cymru	Costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â chefnogi darparwyr newydd a phresennol i drawsnewid

Tabl 3 – Sut y cyfrifwyd costau'r dyfodol

Penawdau costau	Sut y cyfrifwyd y costau hyn
Llywodraeth Cymru	
(3.a) Cyllideb polisi	Costau parhaus sy'n gysylltiedig â'r polisi dileu (heb gynnwys adnoddau presennol a ddyrennir i bolisi gwasanaethau plant). Cafwyd y data hyn gan Lywodraeth Cymru.
Awdurdodau Lleol	
(3.b) Alldro preswyl	Bydd yr alldro preswyl wedi newid i adlewyrchu'r proffiliau cost ar gyfer y carfannau darparwyr newydd. Bydd hyn yn wahanol ar gyfer pob senario.
(3.c) Alldro maethu	Bydd yr alldro maethu wedi newid i adlewyrchu'r proffiliau cost ar gyfer y carfannau darparwyr newydd. Bydd hyn yn wahanol ar gyfer pob senario.
(3.d) Cyfreithiol	Rydym yn tybio, unwaith y bydd y broses ddileu wedi ei chwblhau, y bydd y gost hon yn dychwelyd i'r hyn a ddisgrifir yn Opsiwn 1.
(3.e) Comisiynu	Rydym yn tybio, unwaith y bydd y broses ddileu wedi ei chwblhau, y bydd y gost hon yn dychwelyd i'r hyn a ddisgrifir yn Opsiwn 1.

(1.3) Arolygiaeth
Gofal Cymru

Rydym yn tybio unwaith y bydd y broses ddileu wedi ei chwblhau y bydd y gost hon yn parhau. Cafwyd y data hyn gan Arolygiaeth Gofal Cymru.

Data gwaelodlin

Defnyddiwyd y data gwaelodlin canlynol i boblogi'r model yr ydym wedi'i ddefnyddio i ystyried costau.

Gwariant gwasanaethau cymdeithasol

Mae Tabl 10 yn dangos y gwariant cenedlaethol ar gyfer gwasanaethau gofal preswyl a maethu dros saith mlynedd. Maent hefyd yn amlygu'r newid mewn gwariant fel canran flwyddyn ar ôl blwyddyn.

Tabl 4 – Gwariant Cenedlaethol ar Ofal Preswyl i Blant (£ mil)

	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Gofal preswyl	65,449	82,107	95,396	108,915	116,204	128,518	198,252
% cynnydd		25%	16%	14%	7%	11%	54%

Y gyfradd gynnydd gyfartalog flwyddyn ar ôl blwyddyn yng nghost gofal preswyl oedd 21% dros y cyfnod, o'i gymharu â chynnydd chwyddiant cyfartalog o 4%.

Tabl 5 – Gwariant Cenedlaethol ar Wasanaethau Maethu (£ mil)

	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Maethu	116,821	120,411	126,663	133,595	137,281	136,522	143,848
% cynnydd		3%	5%	5%	3%	-1%	5%

Y gyfradd gynnydd gyfartalog flwyddyn ar ôl blwyddyn yng nghost gofal maeth oedd 4% dros y cyfnod, o'i gymharu â chynnydd chwyddiant cyfartalog o 4%. Mae hyn yn golygu bod y gwariant ar faethu wedi cynyddu yn unol â chwyddiant dros 5 mlynedd.

Tabl 6 – Gwariant Cenedlaethol ar Wasanaethau Gofal Preswyl a Maethu (£ mil)

	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Cyfanswm	182,270	202,518	222,059	242,510	253,485	265,040	342,100
% cynnydd		11%	10%	9%	5%	5%	29%

Y gyfradd gynnydd gyfartalog flwyddyn ar ôl blwyddyn yng nghost gofal preswyl a gofal maeth gyda'i gilydd oedd 12% dros y cyfnod, o'i gymharu â chynnydd chwyddiant cyfartalog o 4%.

Elw

Daw'r testun canlynol o *Adroddiad Terfynol Astudiaeth Marchnad ar Ofal Cymdeithasol Plant* todiaid A ac mae'n nodi canran yr elw gweithredu a'r gwahaniaeth o'r elw disgwyliedig y dylid ei ddisgwyl mewn marchnad sy'n gweithredu'n dda.

Ein canfyddiadau ar gyfer Cartrefi Plant a weithredwyd gan y darparwyr Mawr rhwng y flwyddyn ariannol (BA) 2016 a 2020 yw:

(a) bod y ffi gyfartalog fesul plentyn flwyddyn ar ôl blwyddyn wedi cynyddu o £154,800 yn BA 2016 i £199,100 yn 2020, sef cyfradd twf flynyddol o 5.2%. Er bod costau gweithredu wedi cynyddu, manteisiodd 2 ddarparwr ar yr un pryd o gynnydd uwch na chwyddiant mewn cyfraddau ffioedd, gan gadw maint proffidioldeb o weithredu yn wastad ar 22.6% ar gyfartaledd. Manteisiodd y darparwyr Mawr ar gyfraddau defnyddio sefydlog (83% ar gyfartaledd) a referniw sefydlog yn ystod y cyfnod adolygu o bum mlynedd;

(b) bod proffidioldeb (a fesurir yn ôl maint yr elw economaidd) yn sylweddol uwch (gywerth â chynnydd mewn prisiau o 10.4% i 16.5%) nag y byddem yn ei ddisgwyl mewn marchnad sy'n gweithredu'n dda. (i) mae'r dadansoddiad hwn yn adlewyrchu'r gyfradd enillion real uchel (enillion ar gyfalaf a ddefnyddiwyd) a enillwyd gan y darparwyr Mawr, sef 11.1% o'i gymharu â'n meincnod o gyfradd enillion real ddisgwyliedig rhwng 3% a 6%. Rydym o'r farn fod yr elw economaidd hyn yn fwy nag sy'n arferol gan fod y darparwyr Mawr wedi ennill enillion uwch na'r farchnad dros sawl blwyddyn mewn cyflwr cyson, a hynny heb ffactorau a allai gyfiawnhau enillion uchel (yn y tymor byr), er enghraifft eiddo deallusol, ymchwil a datblygu, technoleg arbenigol neu gyfalaf dynol; a (ii) mae maint yr elw economaidd yr ydym wedi'i gyfrifo yn adlewyrchu tybiaethau ceidwadol, sydd felly'n adlewyrchu'r arffin isaf;

(c) mewn termau absoliwt yn flynyddol, bod y darparwyr Mawr wedi ennill elw economaidd rhwng £18,400 a £29,000 y plentyn ar gyfartaledd a rhwng £29 miliwn a £45 miliwn ar y cyfan;3 a

(d) bod costau gweithredu awdurdodau lleol 30% yn uwch ar gyfartaledd na rhai'r darparwyr Mawr. Mae costau staff uwch yr awdurdod lleol fesul aelod o staff a mwy o ofalwyr awdurdod lleol i bob plentyn yn gyrru'r gwahaniaeth hwn.4

6. Ein canfyddiadau ar gyfer y segment gwasanaethau Maethu a weithredir gan y darparwyr Mawr rhwng BA 2016 a 2020 yw:

(a) bod y ffi fesul plentyn a maint yr elw gweithredol wedi aros yn sefydlog ar £42,600 a 19.4%, yn y drefn honno, ar gyfartaledd. Arhosodd y strwythur costau yr un peth;

(b) bod proffidioldeb (a fesurir yn ôl maint yr elw economaidd) yn sylweddol uwch (gywerth â chynnydd mewn prisiau o tua 19%) nag y byddem yn ei ddisgwyl mewn marchnad sy'n gweithredu'n dda. Rydym o'r farn fod yr elw economaidd hwn yn fwy nag sy'n arferol;

(c) mewn termau absoliwt yn flynyddol, bod y darparwyr Mawr wedi cynhyrchu elw economaidd o tua £8,000 y plentyn rhwng BA 2016 a 2020 ar gyfartaledd ac £87.4 miliwn ar y cyd; 6,7

(d) bod enillion cyn llog a threth mewn gwasanaethau Maethu 11.6 pwynt canran yn uwch na'r rhai a enillwyd gan gwmnïau tebyg mewn sectorau eraill, sy'n darparu croes-wiriad defnyddiol i'r canlyniad uchod wrth asesu maint y prisiau uchel o'i gymharu â'r prisiau mewn marchnad sy'n gweithredu'n dda; a

(e) bod costau gweithredu awdurdodau lleol tua 26.2% yn is, ar gyfartaledd, rhwng BA 2016 a 2020 na'r cywerth ar gyfer yr asiantaethau maethu annibynnol.8 Mae lwfans a ffioedd uwch asiantaethau maethu annibynnol i ofalwyr maeth a gorbenion uwch yn esbonio'r gwahaniaeth hwn.

Mae darparwyr yn herio'r ffigurau hyn, ac roedd ffocws y set ddata ar y darparwyr er-elw mwyaf yn unig. Fodd bynnag, fe'i cynhwysir yn yr adroddiad fel arwydd damcaniaethol o'r ganran uchaf o elw y gellid ei hadennill wrth symud o farchnad er-elw i farchnad nid-er-elw a pha elw y dylid ei ddisgwyl mewn marchnad sy'n gweithredu'n dda.

Math o leoliad

Mae'r tablau canlynol yn nodi'r nifer o leoliadau yng Nghymru ar hyn o bryd ar draws gofal preswyl a gofal maeth a chyfran y lleoliadau yn y sectorau preifat a gwirfoddol ac awdurdodau lleol. Cymerwyd y data o **adroddiad terfynol Astudiaeth Marchnad ar Ofal Cymdeithasol Plant** a gwybodaeth a gafwyd gan Maethu Cymru a Chonsortium Comisiynu Cymru ar gyfer Plant.

Mae'r data a gyflwynir yma yn gipolwg ar nifer y lleoliadau mewn amgylchedd deinamig. Mae'r cipluniau hyn yn amcangyfrifon defnyddiol a chymharol gywir o nifer y lleoliadau a'r cymarebau dros gyfnod rhesymol. Dyma hefyd yw'r gwaelodlin rydym wedi'i defnyddio wrth ystyried nifer y lleoliadau y mae ar Gymru eu hangen ac wrth fodelu'r senarios trawsnewid a ddisgrifir yn ddiweddarach.

Mae'r set ddata hon wedi'i chynnwys yn yr Aseiad Effaith Rheoleiddiol hon gan ei bod yn dangos.

- Cyfran gymharol y plant sydd wedi'u lleoli mewn gofal preswyl a maethu yng Nghymru.
- Cyfrannau cymharol y plant sy'n derbyn gofal mewn gofal maeth a gofal preswyl yng Nghymru a Lloegr, sy'n dangos cyfran gymharol isel y plant mewn gofal preswyl yng Nghymru o'i gymharu â Lloegr.

Tabl 7 - Plant mewn gofal mewn lleoliadau maethu a phreswyl yn Lloegr (2021), a Chymru (2021)

Daw'r data yn y tabl canlynol o'r Astudiaeth Marchnad ar Ofal Cymdeithasol Plant

	Lloegr		Cymru	
Gofal maeth	57,330	71%	5,075	70%
Mannau preswyl	12,790	16%	535	7%
Mannau eraill ¹³	11,850	13%	1,655	23%
Cyfanswm	81,970	100%	7,265	100%

Tabl 8 - Plant mewn gofal mewn lleoliadau preswyl yn ôl y math o ddarparwr yng Nghymru.

	2014	2021	2023
Sector Preifat	78%	81%	87%
Sector Gwirfoddol	4%	6%	1%
Awdurdod Lleol	18%	13%	12%
Cyfanswm	100%	100%	100%

¹³ Ar gyfer Lloegr, mae manau eraill yn cynnwys lleoliadau eraill, lleoliadau eraill yn y gymuned, wedi'u lleoli i'w mabwysiadu a'u lleoli gyda rhieni neu berson arall sydd â chyfrifoldeb rhiant. Ar gyfer Cymru, mae manau eraill yn cynnwys eu lleoli i'w mabwysiadu, eu lleoli gyda'u rhieni eu hunain neu berson arall â chyfrifoldeb rhiant, byw'n annibynnol ac absennol o'r lleoliad neu arall.

Tabl 9 - Plant mewn gofal mewn gofal maeth yn ôl y math o ddarparwr yng Nghymru
Daw'r data yn y tabl canlynol o'r data a gafwyd gan Maethu Cymru

	2023
Sector Preifat	35%
Sector Gwirfoddol	5%
Awdurdod Lleol	60%
Cyfanswm	100%

Trawsnewid

Ystyriodd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol dri senario gwahanol.

- Senario A: Bydd darparwyr sy'n trawsnewid at fodel busnes nid-er-elw yn darparu 50 y cant o'r capasiti o'r sector preifat. Mae hyn yn golygu y bydd angen cynhyrchu 50 y cant o'r capasiti presennol yn y sector preifat o'r sector nid-er-elw a chan awdurdodau lleol sy'n cyflwyno gwasanaethau newydd.
- Senario B: Bydd darparwyr sy'n trawsnewid at fodel busnes nid-er-elw yn darparu 25% o'r capasiti o'r sector preifat. Mae hyn yn golygu y bydd angen cynhyrchu 75% o'r capasiti presennol yn y sector preifat o'r sector nid-er-elw a chan awdurdodau lleol sy'n cyflwyno gwasanaethau newydd.
- Senario C: Fydd darparwyr sy'n trawsnewid yn fodel busnes nid-er-elw ddim yn darparu unrhyw gapasiti o'r sector preifat. Mae hyn yn golygu y bydd angen cynhyrchu 100 y cant o'r capasiti presennol yn y sector preifat o'r sector nid-er-elw a chan awdurdodau lleol sy'n cyflwyno gwasanaethau newydd.

Mae gwybodaeth gan awdurdodau lleol, Maethu Cymru a Chonsortium Comisiynu Cymru ar gyfer Plant yn awgrymu y bydd niferoedd uchel o asiantaethau gofal maeth er-elw a niferoedd isel o ddarparwyr plant preswyl yn trawsnewid.

Tabl 10 – Senario Trawsnewid

Senario	Trawsnewidiwyd	Angen
Senario A	50%	50%
Senario B	25%	75%
Senario C	0%	100%

Tabl 11 - Senarios Trawsnewid wedi eu cymhwysu at ddsbarthiad lleoliadau cymdeithasol preswyl ar hyn o bryd yn ôl math o ddarparwr

Lle mae'r ddarpariaeth er-elw bresennol yn parhau, y dybiaeth yw eu bod wedi trawsnewid at drefniadau masnachol nid-er-elw. Mae'r cyfrannau uwch ar gyfer awdurdodau lleol a darpariaethau nid-er-elw yn dybiaethau sy'n seiliedig ar gynyddu eu cyfran bresennol o'r ddarpariaeth.

	Sefyllfa ar hyn o bryd	Senario A	Senario B	Senario C
Bodoli i wneud elw	81.0%	40.5%	20.3%	0%
Awdurdod Lleol	13.0%	40.7%	54.6%	68.4%

Nid-er-elw	6.0%	18.0%	25.2%	31.6%
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Tabl 12 - Senarios Trawsnewid wedi eu cymhwysu at ddsbarthiad lleoliadau maethu ar hyn o bryd yn ôl math o ddarparwr.

	Sefyllfa ar hyn o bryd	Senario A	Senario B	Senario C
Bodoli i wneud elw	35.0%	17.5%	8.8%	0.0%
Awdurdod Lleol	50.0%	76.2%	84.2%	92.3%
Nid-er-elw	5.0%	6.3%	7.0%	7.3%

Gwelyau sydd eu hangen i ateb y galw.

Gan ddefnyddio data gan awdurdodau lleol a gasglwyd at ei gilydd yn genedlaethol, ar 31 Mawrth 2023, roedd y sector preifat yn cyfrif am 542 o leoliadau preswyl, tra bod sefydliadau nid-er-elw yn darparu 40 lleoliad. O'r lleoliadau hyn, roedd 110 wedi eu lleoli y tu allan i Gymru¹⁴.

Mae gan y cartref preswyl plant cyfartalog 3.2 gwely, a fel arfer defnyddir 83% o'r capasiti.

O ganlyniad, er mwyn bodloni'r galw am leoliadau preswyl heb unrhyw drawsnewidiadau, h.y. Senario C, mae angen cyfanswm o 653 o welyau ar draws 204 o gartrefi ychwanegol. Fodd bynnag, os yw 50% o ddarparwyr yn trawsnewid, dim ond 102 o gartrefi ychwanegol sydd eu hangen. Dyma'r ysgogiad mwyaf arwyddocaol i gostau trawsnewid.

Tabl 13 – Amrywio cost datblygu digon o gartrefi ar gyfer y senarios gwahanol

	Senario A	Senario B	Senario C
Cost datblygu fesul cartref	50%	75%	100%
£ 500,000	£ 51,000,000	£ 76,500,000	£ 102,000,000
£ 600,000	£ 61,200,000	£ 91,800,000	£ 122,400,000
£ 700,000	£ 71,400,000	£ 107,100,000	£ 142,800,000
£ 800,000	£ 81,600,000	£ 122,400,000	£ 163,200,000

Cost y datblygiad fesul cartref yw cost prynu a datblygu cartref preswyl i blant i fodloni'r safon ofynnol. Fel y nodwyd yn gynharach, rydym wedi defnyddio ffigur o £700,000 fel cost datblygu safonol fesul cartref yn ein cyfrifiadau. Rydym yn cynnwys y wybodaeth hon yma i dynnu sylw at y modd y gall amrywio'r gost sydd ei hangen i brynu ac yna datblygu cartref plant newid costau cyfalaf yn sylweddol.

¹⁴ Defnyddiwyd cyfran ychydig yn wahanol o'r ddarpariaeth lleoliadau rhwng mathau o ddarparwyr yn gynharach yn y ddogfen hon, gan adlewyrchu set ddata gynharach sy'n gysylltiedig â'r flwyddyn ariannol waelodlin. Rydym wedi dewis defnyddio'r data diweddaraf sydd ar gael ar gyfer hyn gan eu bod yn adlewyrchiad gwell o'r gofynion presennol ar gyfer gwelyau ac felly'r cyfalaf y mae'n rhaid ei ddefnyddio.

Opsiwn 1

Tabl 14 - Costau Opsiwn 1.

Mae'r tabl canlynol yn tynnu sylw at y gost o gynnal y sefyllfa fel ag y mae. Nid yw chwyddiant neu bwysau costau eraill wedi'u cymhwyso.

Rydym wedi tybio na fydd unrhyw dwf yn nifer y plant sy'n derbyn gofal nac unrhyw newid yng nghyfran y ddarpariaeth yn y sectorau preifat, awdurdod lleol ac nid-er-elw.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Llywodraeth Cymru												
(1.a) Cyllideb Polisi	0	752	752	752	752	752	752	752	752	752	752	752
Awdurdodau Lleol												
(1.b) Alldro preswyl	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000
(1.c) Alldro maethu	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000
(1.d) Cyfreithiol	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100
(1.e) Comisiynu	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300
Rheoleiddwyr												
(1.f) Arolygiaeth Gofal Cymru	0	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457
Cyfanswm	348,400	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609

Tabl 15 - Costau Opsiwn 1 gyda thwf parhaus yn y lleoliadau preswyl cost alldro wedi'i gymhwyso.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
(1.a) Cyllideb Polisi	0	752	752	752	752	752	752	752	752	752	752	752
Awdurdodau Lleol												
(1.b) Alldro preswyl	200,235	227,534	259,474	296,844	340,567	391,723	451,575	521,602	603,534	699,394	811,551	942,774
(1.c) Alldro maethu	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000
(1.d) Cyfreithiol	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100
(1.e) Comisiynu	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300
Rheoleiddwyr												
(1.f) Arolygiaeth Gofal Cymru	0	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457
Cyfanswm	350,635	380,143	412,083	449,453	493,176	544,332	604,184	674,211	756,143	852,003	964,160	1,095,383

Opsiwn 2 Senario A

Tabl 16 - Costau Trawsnewid Opsiwn 2, Senario A

Mae'r tabl yn amlinellu Senario A, lle mae 50 y cant o ddarparwyr er-elw yn gadael y farchnad a 50 y cant yn trawsnewid. O ganlyniad, rhaid i wasanaethau newydd sy'n cael eu creu gan y sector gwirfoddol ac awdurdodau lleol gyflawni'r capasiti hwn.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Llywodraeth Cymru												
<i>(2.a) Cyllideb polisi</i>	0	22	97	43	205	161	156	136	136	136	136	136
Awdurdodau lleol												
(2.b) Alldro preswyl	0	0	9,623	1,604	-6,415	-6,415	-6,415	-6,415	-6,415	-6,415	-6,415	-6,415
(2.c) Alldro maethu	0	0	-2,326	-4,652	-6,978	-6,978	-6,978	-6,978	-6,978	-6,978	-6,978	-6,978
Preswyl newydd												
(2.d) Costau cychwynnol	0	0	11,315	11,315	11,315	0	0	0	0	0	0	0
(2.e) Costau cyfalaf	0	0	23,800	23,800	23,800	0	0	0	0	0	0	0
(2.f) Costau cyfreithiol	0	0	680	680	680	0	0	0	0	0	0	0
(2.g) Comisiynu	0	0	1,700	1,700	1,700	0	0	0	0	0	0	0
Maethu newydd												
(2.h) Costau cychwynnol	0	0	750	750	750	0	0	0	0	0	0	0
Rheoleiddwyr												
(2.i) Arolygiaeth Gofal Cymru	0	0	251	627	627	627	627	627	627	627	627	627
Cyfanswm	0	22	45,890	35,867	25,683	-12,606	-12,611	-12,631	-12,631	-12,631	-12,631	-12,631

Tabl 17 - Buddsoddiad Opsiwn 2, Senario A

Mae'r tabl canlynol yn disgrifio'r buddsoddiad sydd ei angen ar awdurdodau lleol i ddatblygu cartrefi plant newydd a chynyddu lleoliadau maeth. "Buddsoddiad cyfalaf" yw'r gost o brynu a datblygu cartrefi plant.

Mae "buddsoddiad arall" yn talu'r holl gostau eraill, gan gynnwys rheoli rhaglenni, costau cyfreithiol, costau gweithredu cychwynol a chymorth polisi.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Buddsoddiad cyfalaf	0	0	23,800	23,800	23,800	0	0	0	0	0	0	0
Buddsoddiad arall	00	22	14,793	15,115	15,276	788	783	763	763	763	763	763

Tabl 18 - Newid yn yr alldro Opsiwn 2, Senario A

Mae'r tabl hwn yn disgrifio'r amrywiad rhwng alldro'r awdurdod lleol ar gyfer Opsiwn 1 (**1b + 2c**) a'r alldro disgwylidig ar gyfer Opsiwn 2 (**2b + 2c**) yn ystod (ac yna'n dilyn) y cyfnod trawsnewid. Mae'r amrywiad hwn yn ddeinamig, i ddechrau, gan fod cymarebau darparwyr gwasanaeth, a'r costau cysylltiedig, yn newid dros y cyfnod trawsnewid.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Amrywiad yn yr alldro	0	0	7,297	-3,049	-13,394	-13,394	-13,394	-13,394	-13,394	-13,394	-13,394	-13,394

Tabl 19 - Gwerth asedau gweddilliol Opsiwn 2, Senario A

Mae'r tabl hwn yn amlygu gwerth asedau gweddilliol y cartrefi preswyl i blant a brynwyd ac a ddatblygwyd wedyn gan awdurdodau lleol. Mae'r gwerth asedau gweddilliol wedi'i gyfrifo gyda chost dibrisiant lle mae'r ased yn dychwelyd at y gwerth prynu dros gyfnod o ddeng mlynedd.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Gwerth asedau gweddilliol	0	0	23,800	46,410	67,830	64,260	60,690	57,120	53,550	49,980	46,410	42,840

Tabl 20 - Cymhariaeth rhwng Opsiwn 1 ac Opsiwn 2 (Senario A)

Mae'r tabl hwn yn disgrifio'r amrywiad rhwng cyfanswm cost Opsiwn 1 a chost ddisgwyliedig Opsiwn 2, gan gynnwys costau trawsnewid. Dyma yw cost a mantais ariannol y Polisi Dileu dros ddeng mlynedd.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Opsiwn 1												
Cyfanswm y gost	348,400	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609
Costau Opsiwn 2												
Trawsnewid	0	22	38,593	38,915	39,076	788	783	763	763	763	763	763
Gweithredu	348,400	350,609	357,906	347,560	337,215	337,215	337,215	337,215	337,215	337,215	337,215	337,215
Gwahaniaeth	0	22	45,890	35,867	25,683	-12,606	-12,611	-12,631	-12,631	-12,631	-12,631	-12,631

Tabl 21 - Elw a gollwyd gan ddarparwyr er-elw.
 Dyma'r elw a gollwyd gan y sector darparwyr (yn Senario A).

Cyfrifwyd hyn trwy edrych ar yr elw a gollwyd wrth i ddarparwyr er-elw adael y farchnad ac ychwanegu'r elw cynyddol a gafwyd yn ystod y cyfnod trawsnewid wrth i ddarparwyr er-elw gynyddu ffioedd.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Elw / (colled)	0	0	3,004	-6,549	-19,679	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809

Opsiwn 2 Senario B

Tabl 22 – Costau Trawsnewid Opsiwn 2 Senario B

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Gwariant												
Llywodraeth Cymru												
Cyllideb	0	22	97	43	205	161	156	136	136	136	136	136
Awdurdodau lleol												
Alldro preswyl	0	0	12,830	802	-11,227	-11,227	-11,227	-11,227	-11,227	-11,227	-11,227	-11,227
Alldro maethu	0	0	-3,489	-6,978	-10,468	-10,468	-10,468	-10,468	-10,468	-10,468	-10,468	-10,468
Gwasanaethau preswyl newydd												
Costau cychwynnol	0	0	16,973	16,973	16,973	0	0	0	0	0	0	0
Costau cyfalaf	0	0	35,700	35,700	35,700	0	0	0	0	0	0	0
Costau cyfreithiol	0	0	1,020	1,020	1,020	0	0	0	0	0	0	0
Comisiynu	0	0	2,550	2,550	2,550	0	0	0	0	0	0	0
Gwasanaethau maethu newydd												
Costau cychwynnol	0	0	1,125	1,125	1,125	0	0	0	0	0	0	0
Rheoleiddwyr												
Arolygiaeth Gofal Cymru	0	0	251	627	627	627	627	627	627	627	627	627
Cyfanswm	0	22	67,057	51,861	36,506	-20,906	-20,906	-20,906	-20,906	-20,906	-20,906	-20,906

Tabl 23 – Buddsoddiad Opsiwn 2, Senario B

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Buddsoddiad cyfalaf	0	0	9,341	-6,177	-21,694	0	0	0	0	0	0	0
Buddsoddiad arall	0	22	35,700	35,700	35,700	788	783	763	763	763	763	763

Tabl 24 – Newid yn yr alldro Opsiwn 2, Senario B

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Newid yn yr alldro	0	0	9,341	-6,177	-21,694	-21,694	-21,694	-21,694	-21,694	-21,694	-21,694	-21,694

Tabl 25 - Gwerth asedau gweddilliol Opsiwn 2, Senario B

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Gwerth asedau gweddilliol	0	0	35,700	69,615	101,745	96,390	91,035	85,680	80,325	74,970	69,615	64,260

Tabl 26 – Cymhariaeth rhwng Opsiwn 1 ac Opsiwn 2, Senario B, gan gynnwys costau trawsnewid

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Opsiwn 1	348,400	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609
Costau Opsiwn 2												
Trawsnewid	0	22	57,716	58,038	58,200	788	783	763	763	763	763	763
Gweithredu	348,400	350,609	359,950	344,432	328,915	328,915	328,915	328,915	328,915	328,915	328,915	328,915
Gwahaniaeth	0	22	67,057	51,861	36,506	-20,906	-20,911	-20,931	-20,931	-20,931	-20,931	-20,931

Tabl 27 – Elw a gollwyd gan ddarparwyr er-elw, Opsiwn 2 Senario B

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Elw / (colled)	0	0	20,910	6,580	-13,114	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809

Opsiwn 2 Senario C

Tabl 28 – Costau Trawsnewid Opsiwn 2, Senario C

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Gwariant												
Llywodraeth Cymru												
<i>Cyllideb</i>	0	22	97	43	205	161	156	136	136	136	136	136
Awdurdodau lleol												
Alldro preswyl	0	0	16,038	0	-16,038	-16,038	-16,038	-16,038	-16,038	-16,038	-16,038	-16,038
Alldro maethu	0	0	-4,652	-9,305	-13,957	-13,957	-13,957	-13,957	-13,957	-13,957	-13,957	-13,957
<i>Gwasanaethau preswyl newydd</i>												
Costau cychwynnol	0	0	22,630	22,630	22,630	0	0	0	0	0	0	0
Costau cyfalaf	0	0	47,600	47,600	47,600	0	0	0	0	0	0	0
Costau cyfreithiol	0	0	1,360	1,360	1,360	0	0	0	0	0	0	0
Comisiynu	0	0	3,400	3,400	3,400	0	0	0	0	0	0	0
<i>Gwasanaethau maethu newydd</i>												
Costau cychwynnol	0	0	1,500	1,500	1,500	0	0	0	0	0	0	0
Rheoleiddwyr												
Arolygiaeth Gofal Cymru	0	0	251	627	627	627	627	627	627	627	627	627
Cyfanswm	0	22	88,224	67,856	47,327	-29,207	-29,212	-29,232	-29,232	-29,232	-29,232	-29,232

Tabl 29 – Buddsoddiad Opsiwn 2, Senario C

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£000au)	(£000au)	(£000au)	(£000au)	(£000au)	(£000au)	(£000au)	(£000au)	(£000au)	(£000au)	(£000au)	(£000au)
Buddsoddiad cyfalaf	0	0	47,600	47,600	47,600	0	0	0	0	0	0	0
Buddsoddiad arall	0	22	29,238	29,560	29,722	788	783	763	763	763	763	763

Tabl 30 – Newid yn yr alldro, Opsiwn 2, Senario C

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Newid yn yr alldro	0	0	11,386	-9,305	-29,995	-29,995	-29,995	-29,995	-29,995	-29,995	-29,995	-29,995

Tabl 31 – Gwerth asedau gweddilliol Opsiwn 2, Senario C

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Gwerth asedau gweddilliol	0	0	47,600	92,820	135,660	128,520	121,380	-	107,100	99,960	92,820	85,680

Tabl 32 – Cymhariaeth rhwng Opsiwn 1 ac Opsiwn 2 Senario C, gan gynnwys costau trawsnewid

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Opsiwn 1	348,400	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609
Costau Opsiwn 2												
Trawsnewid	0	22	76,838	77,160	77,322	788	783	763	763	763	763	763
Gweithredu	348,400	350,609	361,995	341,304	320,614	320,614	320,614	320,614	320,614	320,614	320,614	320,614
Gwahaniaeth	0	22	88,224	67,856	47,327	-29,207	-29,212	-29,232	-29,232	-29,232	-29,232	-29,232

-Tabl 34 – Elw a gollwyd gan ddarparwyr er-elw, Opsiwn 2, Senario C

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)	(£ 000au)
Elw a gollwyd	0	0	38,816	19,710	-6,549	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809